

Pilot in Dordrecht

# Het participatiebestek



FOTO: GEMEENTE DORDRECHT

Steeds vaker worden besteksvoorwaarden ingezet voor het concreet maken van beleidsdoelen, zoals Social Return. Nieuw is het ‘participatiebestek’: aannemers worden mede afgerekend op hun bijdrage aan burgerparticipatie. De gemeente Dordrecht zette samen met adviesbureau PLAN terra een pilot op. Wat zijn de ervaringen?

**D**e gemeente Dordrecht heeft al langer de ambitie om burgers en bedrijven meer te betrekken bij het verzorgen van de openbare ruimte. Dat is onder andere verwoord in de notitie Stap 5 - Agenda voor de stad’ uit mei 2015. Professionele groenbeheerders kunnen daar een belangrijke rol in spelen. Zij zijn vaak het meest zichtbaar voor bewoners en kunnen direct worden aangesproken. Ze kunnen ook snel reageren met concrete aanpassingen in het onderhoud en inspelen op bestaande initiatieven van bewoners. En aannemers hebben zelf ook vaak goede ideeën over groenbeheer in samenspraak met bewoners.

Om de betrokkenheid van aannemers in het groen concreet te maken, besloot de gemeente Dordrecht om een pilot te starten in de wijken Wielwijk, Crabbehof en Zuidhoven waarbij burgerparticipatie expliciet

is opgenomen in de besteksvoorwaarden. In deze wijken ervaren bewoners gemiddeld genomen minder woonplezier dan in andere wijken. Meer betrokkenheid kan hier dus extra resultaat opleveren. Samen met adviesbureau PLAN terra werd een traject uitgezet om via een ‘participatiebestek’ een aannemer te selecteren die behalve adequaat groenonderhoud in de drie wijken zich inspant om aan te haken op bestaande initiatieven rond burgerparticipatie en het ontstaan van nieuwe initiatieven te stimuleren. Na een zorgvuldig selectieproces is A-Garden als meest geschikte partij uitgekozen om drie jaar lang het onderhoud uit te voeren. De pilot wordt één keer per jaar geëvalueerd. We laten in het navolgende achtereenvolgens betrokkenen van de gemeente Dordrecht, PLAN terra en A-Garden aan het woord om meer zicht te krijgen op het traject en de ervaringen daarbij.



## Martin van der Zwan, directeur PLAN terra

*Wat is jullie bijdrage geweest aan dit traject?*

PLAN terra ondersteunde de gemeente in deze pilot vanaf de ideefase tot en met de selectie van de aannemer. Gestart is met het concretiseren van de gemeentelijke visie op participatie in de openbare ruimte in deze wijken. Wat is het, wat wil de gemeente ermee bereiken en wat zijn de kansen op meer actieve betrokkenheid van burgers bij de eigen woonomgeving in deze wijk? Hierbij is ook onderzocht wat mogelijk de financiële effecten zouden zijn. Belangrijk was ook om te verkennen welke ruimte er is voor participatie maar ook welke randvoorwaarden er gelden. Is het bijvoorbeeld wenselijk dat de aannemer op verzoek van burgers het trottoir versmalt en inricht als plantsoen of bomen kapt die burgers hinderlijk vinden? Wat is de procedure en wat is de rol van de gemeente in dit soort gevallen?

Op basis van de visie die aldus ontstond, hebben wij geadviseerd over de wijze van aanbesteden en de keuze van de contractvorm. De uitdaging was om een aannemer te selecteren die voor het beschikbare budget zoveel mogelijk waarde zou kunnen leveren op het vlak van participatie. Hiertoe werd een aanbestedingsleidraad opgesteld waarin de aannemer enerzijds werd gevraagd een 'participatieprestatie' en bijbehorende prijs te noemen en anderzijds met een aanpak en team te komen die de gemeente het vertrouwen geeft dat een en ander echt haalbaar is. In

dit bestek wordt de participatieprestatie gedurende het jaar gemonitord en jaarlijks achteraf afgerekend met de aannemer.

*Hoe maak je de bijdrage aan burgerparticipatie meetbaar en objectief?*

Het was nodig om de prestatie

van de aannemer, zijn bijdrage aan participatie, ook écht meetbaar en objectief te maken. Dit is gedaan door het aantal vierkante meters door burgers geadopteerde openbare ruimte en het aantal personen dat een bijdrage levert aan het onderhouden of verbeteren van de kwaliteit van de openbare ruimte te meten.

*Op welk resultaat hoop je aan het eind van het traject?*

Het doel is meer betrokkenheid van wijkbewoners bij de eigen woonomgeving die daardoor 'kleurrijker' en schooner zal worden. De pilot heeft naar verwachting ook positieve effecten op de sociale verbanden en de tevredenheid bewoners en winkeliers

## Jack Legierse, teamleider Wijkonderhoud & Services Stadsbeheer Dordrecht.

*Wat maakte A-Garden de meest geschikte partij?*

De gemeente Dordrecht stimuleert innovatie en wil graag dat bewoners, ondernemers en andere partners participeren in de openbare ruimte. We stimuleren initiatieven om de kwaliteit van hun eigen woon- en leefomgeving te verbeteren. A-Garden had het beste plan met de juiste voorbereiding, toon, aanpak, manier van werken en betrekken van de bewoners. Heel sterk vonden we uitgewerkt in hun aanpak dat zij technische kennis en gebiedskennis bundelen in één wijkregisseur en gebruik maken van de bestaande structuren in de wijk.

*Waar gaan jullie op letten bij de evaluaties?*

In het bestek hebben we Kritische Prestatie Factoren (KPI's) als eisen opgenomen, aangevuld met nalevingsclausules. In de vorm van een contractrapportage monitoren we de afspraken. De belangrijkste onderdelen waarop wij de aannemer beoordelen zijn: kwaliteit, duurzaamheid, VGWM (Veiligheid, Welzijn, Gezondheid en Milieu) en het ingediende plan van aanpak. Daarnaast vinden wij in Dordrecht SROI (Social Return on Investment) belangrijk. De aannemer is verplicht een percentage van de waarde van de opdracht in te zetten voor bepaalde sociaal zwakkere doelgroepen, zoals Wajongers en werklozen.



*Wat raden jullie andere gemeenten aan die een traject met participatiebestekken ingaan?*

Belangrijk is dat in het plan van aanpak van de aannemer goed beschreven is hoe zij aan de slag gaan: hoe richten zij hun organisatie in? Wie heeft welke verantwoordelijkheden? Welke initiatieven gaan zij ook daadwerkelijk uitvoeren? Hoe betrekken ze de burgers en bestaande netwerken al in de voorbereiding? Zorg dat deze onderdelen specifiek, meetbaar, acceptabel, realistisch en tijdsgebonden zijn uitgewerkt. Dat maakt het tussentijds sturen makkelijker. Het hebben van één aanspreekpunt voor de bewoners namens de aannemer en gemeente is ook een aanbeveling. De aannemer is tenslotte voor de bewoner het gezicht in de wijk. Verder is het natuurlijk belangrijk om alle betrokken partijen mee te nemen in het gehele communicatietraject.

### **Arnoud Overbeeke,** **projectmanager A-Garden**

*Hoe is het om op deze manier te werken?*

Participatie binnen onze werkzaamheden is niet nieuw voor A-Garden. We hebben er de afgelopen jaren op diverse manieren ervaring mee opgedaan, zowel op grotere als kleinere schaal. Voor ons was deze uitvraag dus ook een mooie uitdaging om al onze ervaringen op dit project eruit te laten komen en buiten onze kaders te kijken. We hebben gekeken naar onze organisatie en hoe we dit kunnen invullen. De capaciteiten voor dit werk waren aanwezig binnen onze organisatie. De aansturing van het groenonderhoud blijft hetzelfde maar de uitvoerder heeft daarnaast ook de functie van wijkregisseur gekregen. In die hoedanigheid houdt hij contact met de burgers.

*Wat zijn de ervaringen tot nu toe met het werk?*

Het gaat boven verwachting goed. We ontvangen veel enthousiaste reacties van burgers en samenwerkende organisaties. Zo is een groep burgers onlangs naar



ons toegekomen met de vraag of zij het gazon en plantsoen voor hun eigen deur zelf mogen onderhouden. Dit betreft dan het vrijhouden van onkruid, opruimen van takken op het gazon en het bladruimen in de herfst. Eventueel aangevuld met wintersnoeiwerk. Wij hebben samen met deze groep burgers het initiatief doorgesproken en dit voorgelegd aan de gemeente. Inmiddels is er toestemming om dit gazon en plantsoen in te zetten voor participatie.

*Wat zou je andere groenbeheerders aanraden die sterker willen inzetten op burgerparticipatie?*

Denk buiten je eigen kaders van werken en zie het als een mogelijkheid en uitdaging in plaats van een onbekend risico. ●

#### **WEBSITES**

a-garden.nl  
dordrecht.nl  
planterra.nl

